

Održivi razvoj turizma u Hrvatskoj

Edo Cetina¹

¹ mr. sc.; Istarsko veleučilište, Riva 6, Pula, Hrvatska; ecetina@iv.hr

Sažetak

Rad analizira razvoj održivog turizma u Hrvatskoj, na temelju na osnovnih odrednica održivog razvoja, a to je ravnoteža gospodarskog i društvenog rasta te briga o svim aspektima okoliša, s posebnim naglaskom na štednji resursa i zaštiti klime. Turizam u Jadranskoj Hrvatskoj karakterizira niska razina socijalne uključenosti, mala iskorištenost kapaciteta te visoka sezonalnost. Većina turističkog smještaja u Hrvatskoj nalazi se u privatnim kućanstvima, a najveća iskoristivost kapaciteta bilježi se u hotelskom sektoru. Postoje različiti ekološki problemi koji su uglavnom posljedica nedovoljnog planiranja i manjkavog upravljanja destinacijom. Degradacija područja neplanskom i nekontroliranom gradnjom negativno utječe na okoliš. Neriješeno upravljanje otpadom i oborinskim vodama ozbiljan je problem; brzorastuća obalna naselja gdje izgradnja turističke infrastrukture nije popraćena izgradnjom komunalne infrastrukture grade se duž cijele jadranske obale. Održivi razvoj turizma jedini je mogući smjer prema kojemu trebaju težiti destinacije masovnoga turizma jer će im razvoj bez održivosti rezultirati neprivlačnošću destinacije te smanjenjem profita. Ulaganjem putem europskih fondova u strukture, ljudski kapital te sustave i alate u javnom sektoru Europska komisija donijet će novu strategiju za turistički ekosustav EU-a, isključivo usmjerenu na pružanje potpore za ulaganja kojima se doprinosi održivom razvoju turizma.

Ključne riječi: Istarska županija., održivi turizam, razvoj

1. Uvod

Turizam se dugo smatrao industrijom bez prevelikog utjecaja na okoliš, te se nije smatralo svrsishodnim mjeriti njegove negativne ekološke, socio-kulturne i ekonomske utjecaje (Ivany, 2011). Turističkim destinacijama cilj je ostvarivanje atraktivnosti i prepoznatljivosti usmjerene na cjelodnišnji turizam. Također, cilj im je razviti autentičan, zelen, održiv te na koncu profitabilan turizam. U šezdesetim i početkom sedamdesetih godina 20. stoljeća, turizam je hvaljen kao pokretačka snaga

gospodarskog razvoja, učinkovit instrument u promicanju razumijevanja između nacija i kultura. Stoga, mnoge su zemlje uložile ozbiljne napore da povećaju dolazak turista i razviju infrastrukturu potrebnu za njihov prihvata. Pitanja o utjecaju turizma na ekološki, gospodarski i socio-kulturni okoliš počela su se postavljati tek sredinom sedamdesetih godina.

Putovanja i turizam danas predstavljaju najveću uslužnu industriju na svijetu koja nastavlja rasti. Ovaj sektor potiče rast bruto domaćeg proizvoda (BDP) u zemljama te predstavlja značajan porezni

prihod. Procijenjeni na 7,6 milijardi dolara, putovanja i turizam čine više od 10% globalnog BDP-a, 7% ukupne trgovine i 30% svjetskog izvoza usluga. Rast turizma u postotku veći je devet uzastopnih godina nego ukupni svjetski rast BDP-a od 2011. godine do 2019. godine (WTO, 2017).

Općenito je prihvaćeno da je jedan od aspekata koji razmatra održivi turizam borba protiv prenapučenosti, prevelikog broja turista u određenim turističkim destinacijama i izbjegavanje s time povezanih šteta (Jurowski & Gursoy, 2004). Održivi turizam već se godinama pokušava pozicionirati kao rješenje za negativne aspekte koje turizam i pripadajući razvoj donose (Sharpley, 2020).

Pojava masovnog turizma i veliki brojevi turista u turističkim destinacijama te šteta koju to uzrokuje (kako u gradovima tako i u prirodnom okruženju) jedna je od najvećih kritika turizmu. U tom smislu, održivi turizam temelji se, između ostalog, na promicanju i razvoju manje napučenih turističkih odredišta ili održivog turizma kao željenog predstojećeg ishoda za većinu destinacija. Svjetska turistička organizacija održivi turizam definira kao upravljanje resursima ostvarujući ekonomske, socijalne i estetske potrebe tako da se poštuju kulturološki integritet, osnovni ekološki procesi, biološka raznolikost i sustavi na kojima se temelji život, stvara dobrobit i blagostanje cjelokupnome društvu, uzimajući u obzir potrebe i turista i turističke industrije (Ministarstvo turizma, 2021).

2. Okolišna održivost turizma

Turizam je djelatnost koja spada u brzorastuće ekonomske aktivnosti, s nizom drugih pozitivnih razvojnih učinaka. Turizam je biznis u procvatu. Proizvodi gotovo 5% svjetskog gospodarskog prometa, zapošljava oko 200 milijuna ljudi u svijetu i najbrže je rastuća industrija (Europarc federation, 2021). Turizam je također jedan od glavnih gospodarskih pokretača europskih ruralnih gospodarstava; izravno i neizravno, čini oko 10% europskog BDP-a te omogućava 20 milijuna radnih mjesta, a trenutačno predstavlja treću najznačajniju ekonomsku aktivnost s značajnim potencijalom za daljnji rast i zapošljavanje (UNEP & UNWTO, 2012.). Hrvatska je ovisnija o prihodima od turizma u usporedbi sa svojim mediteranskim konkurentima.

Tako su turistički prihodi u 2018. i 2019. godini iznosili čak 18,3 i 21 posto BDP-a, da bi se u 2020. i 2021. smanjili na 8,9 i 15,8 posto BDP-a zbog negativnih učinaka pandemije COVID-19 na turističku potražnju (Vizek, Stojčić, 2021). Turizam generira pozitivne razvojne učinke, kao što su: prilika za razvoj područja koja nisu u centru ekonomskih zbivanja, u obalnim i planinskim i područjima, doprinosi regionalnoj koheziji te doprinosi osvježavanju vrijednosti o potrebi zaštite prirodne baštine. Međutim, turizam stvara značajne pritiske na okoliš. Najveći pritisak na okoliš generira promet, transport turista i vezane emisije stakleničkih plinova koje se ispuštaju u atmosferu. Procjenjuje se da turizam na globalnoj razini doprinosi ukupnim svjetskim emisijama stakleničkih plinova s oko 5%, od čega oko 40% pripada avionskom prometu, 30% automobilskom prometu i 20% turističkom smještaju (UNWTO & UNEP, 2008). Rast turističkih kapaciteta velik je potrošač najvrednijeg prostora, stvara pritiske na prostorne resurse te stvara probleme komunalnih usluga zbog naglog povećanja broja korisnika. Primjeri pretjerane izgrađenosti obale nalaze se u razvijenim turističkim destinacijama na obalama Mediterana, a zadnjih godina problem preizgrađenosti obale javlja se i u Hrvatskoj.

Okolišna održivost je rastući dugoročni trend, rastuća globalna kriza klime i okoliša (gubitak bioraznolikosti, povećanje razine mora, porast prosječnih temperatura) daju nam odgovor o nužnosti zaokreta prema „zelenijem“ turizmu. U svome radu Hamele (2015) ističe da u Njemačkoj 28% turista želi putovati okolišno održivo i društveno odgovorno, a 86% turističkih destinacija očekuje da će održivost destinacije biti sve značajniji faktor u njihovoj kompetitivnosti. Mjere kojima turističke kompanije doprinose održivosti ujedno doprinose i uštedama u poslovanju te racionalnosti poslovanja. Procjenjuje se da više od trećine turista preferira zelene turističke proizvode i spremna ih je platiti od 20% do 40% više. U literaturi se standardno govori o prelasku s masovnog turizma poznatog po kratici „3S“ (od eng. termina Sea, Sand, Sun / more, pijesak, sunce) na „3E“ turizam (od eng. termina Entertainment, Excitement, Education / zabava, uzbuđenje, edukacija) ili „4L“ turizam (od eng. termina Landscape, Leisure, Learning and Limit / krajolik, odmor, učenje, granica (Institut za turizam, 2021).

Očuvani okoliš od presudnog je značaja za turističku aktivnost. Tvrtke danas ulažu velika financijska sredstva u postizanju cilja održivosti jer im to donosi boljitak, a u konačnici i profit. Ulaganje u turizam niskih ekoloških standarda više nije isplativo te postaje rizično. Ulaganjem u zelene tehnologije u turizmu otvaraju se dodatna radna mjesta, od gospodarenja otpadom, cirkularne ekonomije i

zelene gradnje do zelenog planiranja i tehnologije energetske učinkovitosti. „Zeleni“ turistički razvoj zapošljava više i bolje od „ne-zelene“ alternative te doprinosi novom zapošljavanju. Europska komisija prepoznaje sve značajniju ulogu turizma u europskom gospodarstvu, kao i ključne izazove 21. stoljeća.

Tablica 1. Ciljevi i djelovanja održivog turizma

	Ciljevi:	Djelovanja
1.	Ekonomska održivost	Osiguravanje održivosti i konkurentnost turističkih destinacija i poduzeća kako bi bila u stanju dugotrajno napredovati i osiguravati korist
2.	Boljitak lokalne zajednice	Maksimiziranje doprinosa turizma gospodarskom napretku destinacije uključujući lokalno zadržavanje udio potrošnje posjetitelja
3.	Kvaliteta radnih mjesta	Poboljšanje količine i kvalitete lokalnih poslova stvorenih radi turizma i koje turizam održava, uključujući razinu plaće, uvjete rada i dostupnost svima, bez diskriminacije na temelju spola, rase, invaliditeta ili bilo koje druge osnove
4.	Društvena pravednost	Težnja uspostavljanju opsežne i pravedne raspodjele gospodarskih i društvenih koristi ostvarenih turizmom u čitavoj destinaciji, uključujući povećanje prilika, prihoda i usluga dostupnih siromašnima
5.	Zadovoljstvo posjetitelja	Osiguravanje sigurnog, zadovoljavajućeg i ispunjavajućeg iskustva posjetitelja dostupnog svima, bez diskriminacije vezano uz spol, rasu, invaliditet ili bilo koju drugu osnovu
6.	Lokalno upravljanje	Davanje prava glasa lokalnim zajednicama i njihovo uključivanje u planiranje i donošenje odluka o upravljanju i budućem razvoju turizma u njihovome području, u suradnji s ostalim dionicima
7.	Blagostanje zajednice	Održavanje i poboljšanje kvalitete života lokalnih zajednica, uključujući društvene strukture i pristup resursima, pogodnostima i sustavima održavanja života, a izbjegavajući bilo koji oblik društvene degradacije ili iskorištavanja
8.	Kulturno bogatstvo	Poštivanje i poboljšavanje povijesnog naslijeđa, autentične kulture, tradicija i osebnosti destinacija
9.	Fizički integritet	Održavanje i poboljšanje kvalitete krajobraza, kako urbanog tako i ruralnog, i izbjegavanje fizičke i vizualne degradacije okoliša
10.	Biološka raznolikost	Podržavanje očuvanja prirodnih područja i staništa te biljnoga i životinjskog svijeta i minimiziranje njihovog oštećivanja
11.	Učinkovito korištenje resursa	Minimiziranje korištenja rijetkih i neobnovljivih izvora u razvoju i radu turističkih objekata i usluga
12.	Čistoća okoliša	Svođenje na najmanju razinu zagađenja zraka, vode i zemlje te stvaranje otpada koje uzrokuju turistička poduzeća i posjetitelji

Izvor: European Sustainable Tourism: Context, Concepts And Guidelines for Action, Global Jean Monnet Conference 2007, <http://www.turismoycooperacion.org/OBSERTUR/E/02.pdf>

U Tablici 1. navedeno je dvanaest ciljeva koji se bave ekonomskim, društvenim te ekološkim utjecajima za razvoj politika za održiviji turizam. Politike za održivi turizam ističu dva smjera na koje turistička politika može utjecati: minimiziranje negativnih utjecaja turizma na društvo i okoliš te maksimiziranje pozitivnog i kreativnog doprinosa turizma na društvo i okoliš.

3. Održivi turizam u Republici Hrvatskoj

Procjenjuje se da je oko 3% međunarodnih odmorinih putovanja motivirano ekoturizmom, a podržan rastućom ekološkom svijješću kupaca, on pokazuje snažan rast, između 10% i 20% godišnje. Međutim, unatoč raspoloživosti, atraktivnosti i očuvanosti prirodnih resursa, ekoturizam u Hrvatskoj još je uvijek izrazito slabo razvijen. Posebno zabrinjava činjenica da je ekoturizam zapostavljen čak i u većini zaštićenih prirodnih lokaliteta (Strategija razvoja turizma RH do 2020, 2021).

Koncept održivog turizma treba se usmjeriti prema destinacijama masovnog turizma jer će im razvoj bez održivosti ozbiljno ugroziti temelje budućeg poslovanja, destinacija će postati neprivaćna te će se time smanjiti profit. Turizam je u neravnopravnom položaju u odnosu na ostale korisnike prirodnih resursa poput rudarstva, vodoprivrede, šumarstva i slično, a turizmu nedostaju i sredstva za zaštitu osnovnog razvojnog resursa – prirodnih i društvenih turističkih atrakcija koje ostali sektori neracionalno koriste.

Primjer zelenih hotela u Hrvatskoj pozitivan je pomak u pravcu postizanja očuvanja prirodnih resursa i poštivanja načela održivog turizma. Zeleni hoteli iskorištavaju obnovljive izvore energije, energetske su učinkoviti, recikliraju, a povećavanjem udjela obnovljivih izvora energije u turizmu smanjuje se ovisnost o uvozu energenata. Njihova prednost je da smanjuju troškove poslovanja, pogodniji su za zdravstveni turizam, manje su štetni za okoliš, imaju niže troškove poslovanja te time povećavaju konkurentnost. U Hrvatskoj trenutno postoji 41 hotel s certifikatom o održivom poslovanju, a u planu je da koncept zelenog poslovanja usvoje i ostali hoteli – članovi UPUHH-a koji čine 80% u ukupnom hotelijerstvu Hrvatske, i to do kraja 2018. godine (Ministarstvo turizma, 2019).

World Tourism Organisation 2021. navodi da je održivi turizam „turizam koji u potpunosti uzima u obzir trenutne i buduće gospodarske, društvene i okolišne učinke, brine se o potrebama posjetitelja, sektora, okoliša i destinacije“.

„Održivi razvoj turizma zahtijeva sudjelovanje svih relevantnih dionika, kao i snažno političko vodstvo kako bi se osiguralo sveobuhvatno sudjelovanje i postizanje konsenzusa. Postizanje održivog razvoja turizma kontinuirani je proces i zahtijeva stalno praćenje utjecaja, uvođenje potrebnih preventivnih i/ili korektivnih mjera kad god je to potrebno.“ (UNWTO, 2021).

Prema izvješću globalne istraživačke kuće Euromonitor International, Hrvatska se po standardima održivosti turizma i prihvaćanju zelene transformacije za oporavak putovanja za 2020. pozicionirala na 13. mjestu u svijetu, čime je i među top 20 zemalja, koje predvode skandinavske odnosno EU zemlje (Euromonitor International, 2021).

Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost ulaže u projekte koji doprinose održivom razvoju turizma, primjer je ulaganje u turističku infrastrukturu u nacionalnim parkovima i parkovima prirode. U takve kapitalne projekte investirano je 600 milijuna kuna. Velikim dijelom za to su osigurana sredstva iz EU fondova, no Fond je sa šezdesetak milijuna kuna participirao u financiranju nacionalnog dijela (FZOEU, 2020). Fond za zaštitu okoliša kroz svoje projekte te bespovratna sredstva iz Europske unije sufinancira mnoge projekte koji u konačnici rezultiraju održivijim razvojem turizma.

4. Primjeri aktivnosti održivog turizma u Hrvatskoj

Hrvatska se rano uključila u svjetske i europske procese dogovora o održivom razvoju. Još 1972. donesena je „Rezolucija o zaštiti čovjekove sredine“. Procjena utjecaja na okoliš provodi se još od sredine sedamdesetih godina prošlog stoljeća, a zakonom je propisana 1980. godine. U godini Svjetskog skupa o okolišu i razvoju u Rio de Janeiru, 1992., donesena je „Deklaracija o zaštiti okoliša“ kojom se Hrvatska opredjeljuje za održivi razvoj. Trenutno ministarstvo turizma priprema Strategiju razvoja održivog turizma za razdoblje

do 2030. godine te pripadajući Nacionalni plan razvoja održivog turizma od 2021. do 2027. godine.

4.1. Brošura „Istra ecoexperience – Sve eko u Istri“

Održivi razvoj turizma u Istri jedan od ciljeva Upravnog odjela za turizam Istarske županije. S ciljem povećanja ekološke osviještenosti, Istarska županija izdala je brošuru naziva „Istra ecoexperience – Sve eko u Istri“, koja je namijenjena lokalnim turističkim djelatnicima i turistima, a pruža kvalitetnu informaciju o eko ponudi u Istri.

Slika 5. Brošura „Istra ecoexperience – Sve eko u Istri“

Izvor: Službene mrežne stranice Istarske županije, <https://www.istra.hr/hr/informacije/brosure>

Brošura je višezjezična te je tiskana je na ekološkom papiru. U brošuru je uvršten privatni smještaj koji je certificiran oznakom Eco Domus, hoteli koji imaju međunarodnu eko oznaku Travelife i kampovi s oznakom EU Ecolabel. U brošuri su izdvojena zaštićena područja u Istri pod zaštitom ekološke mreže Natura 2000, a uvršteni su i eko certificirani proizvođači koji svoje proizvode nude na kućnom pragu, plaže koje nose Plavu i Zelenu zastavu, e-punionice za električna vozila, eko manifestacije i općenito svi događaji s eko predznakom.

Nadalje, navode se nacionalni parkovi, parkovi prirode, zaštićene biljne i životinjske vrste, eko muzeji te općenito svi sadržaji koji promoviraju eko prijateljske aktivnosti. „Eco Domus“ je program označavanja koji provodi Upravni odjel za turizam Istarske županije. Fokus je stavljen na održivi razvoj turizma u Istri te razvoj Istre kao kvalitetne turističke destinacije. Cilj je programa poticati privatne iznajmljivače i male turističke objekte na različitost, podizanje kvalitete smještaja te povećanje društvene i ekološke odgovornosti u turizmu. Osnovne karakteristike „Eco Domus“ smještaja su društvena i ekološka odgovornost, zaštita okoliša i zdravlja, korištenje ekocertificiranih proizvoda u domaćinstvu, korištenje prirodnih materijala, štednja vode i energije te održivo gospodarenje otpadom. „Eco domus“ program usklađen je s globalnim smjernicama za održivi turizam, a vrednuje lokalne vrijednosti kao što je informiranje gostiju o lokalnoj kulturno-povijesnoj baštini, prirodnim vrijednostima, uređivanju okoliša autohtonim biljnim vrstama, promociji tradicionalnih proizvoda i dr.

Slika 6. Oznaka „Eco Domus“

Izvor: Službena mrežna stranica Istarske županije, <https://www.istra-istria.hr/index.php?id=5036>

4.2. ICARUS Intermodalni transport u Jadransko jonskoj regiji

Projekt ICARUS financiran je iz programa prekogranične suradnje Italija – Hrvatska, a usmjeren je na poboljšavanje kvalitete i sigurnosti te ekološke održivosti transportnih usluga, promovirajući multimodalnost u programskom području Hrvatske i Italije. Cilj projekta bilo je poboljšanje putničke intermodalne mreže te olakšavanje povezivanja obale sa zaleđem u prekograničnom području, uz promicanje stila života neovisnog o automobilima. U sklopu projekta provedena je analiza nedostataka i potreba mobilnosti u programskom području,

a glavni cilj projekta jest razvijanjem „zelenih“ načina prijevoza putnika smanjiti štetne posljedice koje nastaju masovnom uporabom osobnih automobila. Isto tako, predviđene su pilot aktivnosti usmjerene na razvoj IT rješenja, promjenu navika putnika te na kombinaciju više oblika prijevoza kojima se povezuje unutrašnjost i obala s fokusom na vlak i bicikle.

4. Zaključak

Ekonomski cilj hrvatske turističke industrije je postići dugoročnu tržišnu održivost te omogućiti da svi akteri u suradnji osmisle proizvode i usluge čija će konkurentnost predstavljati atraktivan skup koristi u odnosu na ponudu okruženja. Uz turističku industriju, u proces stvaranja održivog turizma moraju se uključiti nevladine organizacije, javni sektor te pogotovo financijski sektor sa svojim proizvodima i uslugama. Državne institucije moraju prilagoditi zakonodavni okvir da bi se potaknule promjene na više razina, kroz poticajne mjere, porezne olakšice, promjene sustava obrazovanja. Svi dionici u turizmu trebaju imati aktivniju ulogu u primjeni održivog razvoja. Budućnost turističkih destinacija uvelike će ovisiti o razini uključenosti u proces održivog razvoja. Takve destinacije lakše će se uključivati u svladavanje budućih izazova što ih donose klimatske promjene, povećanje cijena energije i promjene navika turista.

Literatura

- Carić H., Škunca O. (2021), *Akcijski plan razvoja zelenog turizma*, preuzeto 19.05.2022. https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/160715_AP_Zelenog_t.pdf
- Anna Ivanyi: *Linkages Between Biodiversity And Tourism – An Introduction*, 2011., Preuzeto 11. 3. 2022. s http://www.ceeweb.org/wpcontent/uploads/2011/12/bidi_tourism
- Bramwell, B., & Lane, B. (1993). *Sustainable tourism: An evolving global approach*, *Journal of sustainable tourism*, 1(1), 7-25.
- Butler, R. W. (1999). *Sustainable tourism: A state of the art review*. *Tourism geographies*.
- Dodds, R. (2007). *Sustainable Tourism And Policy Implementation: Lessons From The Case Of Calvia, Spain*. *Current Issues in Tourism*, 10(4), 296-322.
- Economic impact reports, World Travel & Tourism Council, Travel & Tourism Global Economic Impact & Issues 2021.*, preuzeto 17. 5. 2022. s <https://wtcc.org/Portals/0/Documents/Reports/2021/Global%20Economic%20Impact%20and%20Trends%202021.pdf>
- Europarc Federation, (2021), *Sustainable Tourism*, preuzeto 25. 5. 2022. <https://www.europarc.org/sustainable-tourism/>
- Europe's Environment: The Third Assessment*, (European Environment Agency, 2003.), Preuzeto: 2. 5. 2022. s https://www.eea.europa.eu/publications/environmental_assessment_report_2003_10
- Euromonitor International* (2021). *Hrvatska po standardima održivosti turizma na 13. mjestu u svijetu*, preuzeto 24. 5. 2022., <http://odrzivi.turizam.hr/default.aspx?id=7378>
- Godfrey, K. B. (1998). *Attitudes Towards 'Sustainable Tourism'in The UK: A View From Local Government*. *Tourism Management*, 19(3), 213-224.
- Hitrec, T. (2002). *Održivi turizam i okoliš u žiži interesa Vijeća Europe*. *Turizam*, 457.- 459.
- HTZ, *Hrvatska turistička zajednica*. (2019). *Turizam u brojkama 2018.*, Preuzeto 23.05.2020. <https://www.htz.hr/hr-HR/informacije-trzistima/analize-s-podrucja-turizma/turizam-u-brojkama>
- Jurowski & Gursoy, 2004 *Distance Effects On Residents Attitudes Towards Tourism*, *Annals of Tourism Research* 31(2) 296-312
- Kožić, I., Mikulić, J. (2014). *Measuring tourism sustainability – an empirical comparison of different weighting procedures used in modelling composite indicators*. *Tourism economics*, 20 (2), 429-439.
- Kožić, I.; Mikulić, J. (2013). *Using An Indicator System For Evaluating Tourism Sustainability In Croatia. Turističko poslovanje – naučno-stručni časopis Visoke turističke škole Strukovnih studija u Beogradu*, 12, 39-50.
- Klanjšček, J., Geček, S., Marn, N., Legović, T., Klanjšček, T. (2018). *Predicting perceived level of disturbance of visitors due to crowding in protected areas*. *PloS one*, 13 (6), e0197932
- Krce Miočić, B., Razović, M., & Klarin, T. (2016). *Management of Sustainable Tourism Destination Through Stakeholder Cooperation*. *Management: Journal of Contemporary Management Issues*, 21(2), 99-120.

Klarin, T. (2018). *Pretpostavke uspješne implementacije koncepta održivog razvoja turizma: primjer urbanih destinacija Republike Hrvatske/Assumptions for a successful implementation of the concept of sustainable tourism development: example of urban destinations of the Republic of Croatia. Acta turistica, 30(1), 43-86.*

Ministarstvo turizma RH, *Strategija razvoja turizma RH do 2020.g. preuzeto 25.05.2022. s <https://mint.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Strategija-turizam-2020-veljaca2013.pdf>*

Ruhanen, L. (2013). *Local Government: Facilitator or Inhibitor of Sustainable Tourism Development?. Journal of Sustainable Tourism, 21(1), 80-98.*

Sustainable Travel Index, Preuzeto 01.05.2022. s <https://www.euromonitor.com/sustainable-travel-index-embracing-a-green-transformation-for-recovery-in-tourism/report...>

Tourism, Biodiversity and Sustainable Development: Assessing tourism: Impacts in Asia and Pacific, O. P. Kandari Gyan Publishing House, 2004., str. 210

World Tourism Organisation, *about us*, preuzeto 28. 5. 2022. <https://www.unwto.org/about-us>

Sustainable Tourism Development in Croatia

Abstract

The paper analyzes the development of sustainable tourism in Croatia based on the basic determinants of sustainable development, which is the balance of economic and social growth while taking care of all aspects of the environment, with a special emphasis on saving resources and protecting the climate. Most tourist accommodation in Croatia is located in private households, and the highest capacity utilization is recorded in the hotel sector. There are various environmental problems that are mainly due to insufficient planning and lack of destination management. Degradation of the area by unplanned and uncontrolled construction has a negative impact on the environment. Unresolved waste and rainwater management is a serious problem, fast-growing coastal settlements where the construction of tourist infrastructure is not accompanied by the construction of communal infrastructure are being built along the entire Adriatic coast. Sustainability of tourism is most needed by destinations of mass tourism because their development without sustainability will seriously affect the future, the destination will become unattractive, and the profit of the tourism industry will decrease. By investing through European funds in structures, human capital and public sector systems and tools, the European Commission will adopt a new strategy for the EU tourism ecosystem aimed solely at supporting investment that contributes to a sustainable form of tourism.

Keywords: *Development, sustainable tourism, Region of Istria*